

Isумаqatigiissut arnanik immikkoortitsisarnerit sulluunniit nungusarnissaat pillugu

Naalagaaffiit isumaqatigiissummi matumani peqataasut,

maluginnittut, Naalagaaffiit Peqatigiit angerfigeqatigiissutaata uppernarsaraa inuttut piginnaatitaaffinnik tunngaviusunik, inuit ataasiakkaat namminneq ataqqinaataannik pingaarutaannillu aammalu arnat angutillu naligiimmik piginnaatitaaffinik pingaartitsinissaq,

maluginnittut, inuttut piginnaatitaaffiit pillugit nunarsuarmiunut nalunaarutip uppernarsaraa assigiinngisitsinerup akuersarneqarsinnaanngilluinnarneranik isummat tamanullu nalunaarutigigaa inuit tamarnik inunngormata kiffaanngissusilittut aammalu naligiimmik ataqqinaateqarlutillu piginnaatitaaffilittut, kiisalu kikkulluunniit piginnaatitaaffitsigut kiffaanngissuseqarnikkullu, nalunaarummi taaneqartutut piumasaqaateqarsinnaammata, arlaannaatigulluunniit assigiinngisitsinertaqanngitsunik, tamatumani aamma suaassuseq tunngavigalugu assigiinngisitsinertaqanngitsunik,

maluginnittut, naalagaaffiit nunat tamalaat inuttut piginnaatitaaffiit pillugit isumaqatigiissutaanni peqataasut pisussaaffigigaat arnat angutillu aningaasatigut, isumaginninnikkut, piorsarsimassutsikkut, innuttaasutut naalakkersuinermillu ingerlatsinikkut piginnaatitaaffinni tamani naligiissitaanissaasa qularnaarnissaat,

naatsorsuutiginnittut, nunat tamalaat isumaqatigiissutaasa Naalagaaffiit Peqatigiit immikkullu ittumik suliniaqatigiiffiit siulersugaannik isumaqatigiissutaasut, angutit arnallu naligiimmik piginnaatitaaffeqarnissaannut siuarsaatitut isumaqatigiissutaassasut,

aammattaaq maluginnittut peqqussutit, nalunaarutit tapersiutitullu inassuteqaatit, Naalagaaffinnit Peqatigiinnit immikkullu ittumik suliniaqatigiiffinnit akuersissutigisat angutit arnallu piginnaatitaaffitsigut naligiissitaanissaannut siuarsaasuunerannik,

taamaakkaluartorli aarleqqutiginnittut taamaattunik assigiinngitsunik isumaqatigiissuteqaraluaq, nalunaaruteqaraluaq il.il. arnanik immikkoortitsisoqartuarneranik,

eqqaamannittut arnanik immikkoortitsisarneq piginnaatitaaffiit naligiissinneqarnissaanik aammalu inuup ataqqinaataanut innimiginninnissamik isummanut akerliusoq, arnat nunaminni naalakkersuinnikkut, inooqatigiinnik isumaginninnikkut, aningaasarsiornikkut kulturikkullu angutitut naligiissitaanissaannut akornusiisoq, inuiaqatigiit ilaqutariillu atugarissaarnerulernissaannut akimmisaartitsisuusoq aammalu arnat piginnaassusiisa nunagisaminnilu aamma inooqatigiinni sulinnikkut periarfissaasa tamakkiisumik ineriartortinniarnernannut akimmisaartitsisuusoq,

aarleqqutigigaat arnat, piitsuussusermik atugaqarfiusuni, nerisassaqarniarnissap, peqqinnissap, ilinniartitaanerup, sungiusarneqarnerup, suliffissaqartitsiniarnerup allallu pinngitsoorneqarsinnaanngitsut tungaasigut tunulliunneqarnerpaanerat,

paasinnilluartut aningaasarsiornikkut nunarsuarmi nutaamik aaqqissuussineq, naligiissitaanissamik naapertuilluarnissamillu tunngaveqartitaasoq, ikorfartuutaalluassasoq angutit arnallu naligiissitaanissaannik siuarsaanissamut,

erseqqissaraat, Afrikami Kujallermi ammip qalipaataa tunngavigalugu inuttut, naalakkersuinikkut kulturikkullu immikkoortitsinerup, naggueqatigiinnik aalajangersimasukkuutaanik uumissuinerup, naggueqatigiiaanik assigiinngisitsinerup, nunasiaqarnerup, saassussisarnerit, takornartanit tiguarneqartarnerit naalakkersorneqarnerillu, kiisalu naalagaaffiit imminni suliassaqaarfiini akuliuttarnerit nungusarniarneqarnerat pingaaruteqarnerpaasussaasoq angutit arnallu piginnaatitaaffinnik naligiimmik atuiniarnissaannut,

uppernarsaraat, nunat tamalaat eqqissisimanissaannik isumannaatsuunissaannillu, nunani tamalaani sukasimaarunnaarnissamik, naalagaaffiit isumaginninnikkut aningaasarsiornikkullu periaasaat apeqqutaatinnagit tamarmik akornanni suleqatigiiaarnissamik nakussassaaneq, sakkutooqarnermi atortunik, pingaartumik atomip nukinganit sakkussianik nalinginnaasumik tamakkiisumillu, sukangasuumik sunniutilimmillu nunat tamalaat nakkutigisaannik, nungusaanissaq, naapertuilluarnermik, naligiissitsinermik aammalu nunat akornanni iliutsini illugiimmik ajunngitsorsiaasaqartitaanissamik, kiisalu inuiaat takornartanit naalakkersugaasut nunasiatullu naalakkersugaasut takornartanillu tiguarneqartut namminneq aalajangiisinnaatitaalernissamut kiffaanngissuseqartitaanissamullu taamatullu inuiattut imminnut naalakkersorsinnaasutut innarligassaannngissuseqartutullu ataqqineqarnissamik tunngavigisassat uppernarsagaanerat siursaataassasoq inuiattut siumukarnissamut ineriartornissamullu tamatumuunakkullu angutit arnallu naligiissitaalluinnalernissaannut ikorfartuutaassasoq,

qularutiginninngitsut, nunap tamakkiisumik ineriartortinnissaani, nunarsuup atugarissaarfiulernissaani eqqissisimanissallu sulissutiginnissaani arnat sutigut tamatigut angutitut naligiissitaallutik sapinngisaq tamaat peqataatinneqartariaqarnerannik,

pingaartikkaat arnat annertoqisumik, suli tamakkiisumik akuersaarneqarsinnaanngitsumik, peqataanerat ilaqutariinni atugarissaartitsinermut inuiaqatigiinnillu ineriartortitsinermut, anaanaassutsip inuiaqatigiit tungaasigut pingaaruteqarneranut angajoqqaajusullu marluullutik ilaqutariinni meeqqanillu perorsaanikkut pingaaruteqarnerannut, arajutsisimanninngitsullu arnap kinguaassiornermi inissisimanerata immikkoortitsinissamut tunngaviusariaqannginneranik, kisiannili meeqqanik perorsaanermi akisussaassuseqarnerup angutitut arnanullu inuiaqatigiinnullumi agguataarneqartariaqarneranik,

maluginnittut, angutit arnallu naligiissitaalluinnassappata angutit arnallu inuiaqatigiinni ilaqtariinnilu qangaaniilli inissisimanerisa allanngortittariaqarneranik,

aalajangiussisut tunngaviusutut isummanik, arnanik immikkoortitsisarnerup nungusarniarnissaa pillugu nalunaarummi allatorneqartunik piviusunngortitsiniarnissamik, tamannalu siunertaralugu iliuusissatut maleruagassanik pisariaqartinneqartunik atuilernissamik taamatut immikkoortitsisarnerni periaasiusartut ersersinneqartartullu tamaasa nungusarniarlugit, makku pillugit isumaqatigiipput:

Kapitali 1

Allaaserisaq 1

Isumaqatigiissummi matumani oqaatsini ”arnanik immikkoortitsisarneq” pineqarput suaassuseq tunngavigalugu immikkoortiterineq, ilaatitsinngitsoorneq imaluunniit killilersuineq, arnat naalakkersuinermi ingerlataqarnermi, aningaasarsiornermi, isumaginninnermi, piorsarsimassutsimi innuttaaqataanermi allatigullu tamatigut aappaqarnerat aappaqannginneralluunniit apeqqutaatinnagu angutitut naligiissitaallutik akuersorneqartussaananerit, inuttut piginnaatitaaffinnik kiffaangissuseqarnikkullu tunngaviusumik piginnaatitaaffinnik iluaqutiginnissinnaananerit imaluunniit atuisinnaanissaat pillugit isummanik kimeerutitsisumik sumiginnaanermilluunniit sunniuteqartussat.

Allaaserisaq 2

Naalagaaffiit isumaqatigiissummi peqataasut arnanik immikkoortitsisarnerit tamaasa assuaralugit isumaqatigiipput sakkussat naleqquttut tamaasa atorlugit aammalu kinguarsarani arnanik immikkoortitsisarnerit nungusarniarumallugit tamannalu siunertaralugu sulissutigiumavaat

- a) angutit arnallu naligiissitaanissaannik tunngaviusumik isummat naalagaaffimmik inatsisaani inatsisiniluunniit allani naleqquttuni angutit arnallu naligiissitaanissaat pillugu isummat tunngaviusut ilanngunneqarnissaat, tamanna pereersimanngippat, isumagiiumallugu, inatsisillu aqutigalugit allatulluunniit naleqquttumik iliornikkut qularnaarumallugu tamatuma naammassineqarnissaa;
- b) inatsisinik allanillu iliuusissanik naleqquttunik, tamatumani pisariaqassappat arnanik immikkoortitsisarnernut tamanut inerteqquteqaataasussat aalajangersakkanik, aalajangersaanissaq;
- c) arnat angutitut nallersuuttumik piginnaatitaaffiisa inatsisitigut illersorneqalernissaat nunagisamilu eqqartuussiviit allallu pisortatigoortumik suliffeqarfiit aalajangiisinnaatitaasut

aqqutigalugit arnat sukkulluunniit immikkoortitaannginnissaat sunniutilimmik illersorniarneqarnissat;

- d) arnanik immikkoortitsiniutaasumik iliuitsini tamani akuliunnaveersaarnissaq, aammalu pisortatigoortumik oqartussaaitat suliffeqarfiillu pisussaaffimmut tamatumunnga naapertuuttumik iliuseqarnissaasa qularnaarnissaat;
- e) inuup, kattuffiup imaluunniit suliffiup tungaaniit arnanik immikkoortitsinerit tamaasa nungusarnissaannut naleqquttunik suliniuteqalernissaq;
- f) iliuusissanik naleqquttunik, ilanngullugit inatsisit, tamanik aalajangersaanissaq inatsisit, aalajangersakkat, ileqqut periaatsillu pioreersut arnanik immikkoortitsisarnermik nassataqartussat, allannguuteqartinniarlugit imaluunniit atorunnaarsinniarlugit;
- g) nunagisami pineqaatissiisarnermik aalajangersakkat, arnanik immikkoortitsisarnermik kinguneqartussat tamaasa atorunnaarsinniarlugit.

Allaaserisaq 3

Naalagaaffiit peqataasut sutigut tamatigut, pingaartumillu naalackersuinnermi, isumaginninnermi, aningaasarsiornermi piorsarsimassutsimilu, naleqquttunik suliniuteqassapput, aamma inatsisitigut, arnat ineriartorluarnissaat siumukarluarnissaallu qularnaarniarlugu, taamaasilluni inuttut piginnaatitaaffinnik kiffaanngissuseqarnikkullu tunngaviumik piginnaatitaaffinnik angutitut naligiissitaaneq tunngavigalugu atuisinnaallutillu iluaqutiginnissinnaanissaat qulakkeerumallugu.

Allaaserisaq 4

1. Angutit arnallu naligiissitaalivinnissaannut siuarsaaniutitut immikkut ittumik iliuusissiaagallartunik naalagaaffiit peqataasut akuersissutiginninnerat isigineqassanngilaq isumaqatigiissummi matumani nassuiaatit malillugit assigiinngisitsinertut, arlaannaatigulluunniilli nassatarissanagu, malittarisassanik naligiissitsinerunngitsunik imaluunniit immikkut malittarisassanik atortitsiinnarnissaq, iliuusissallu pineqartut atorunnaarsinneqartassapput periarfissat assigiit naligiissitaanerlu siunertarinqartut anguneqaraangata.
2. Naalagaaffiit peqataasut iliuusissatigut maleruagassanik immikkut ittunik, ilanngullugit isumaqatigiissummi matumaniittut anaanaassutsimik illersuiniarnerusunik, akuersissutiginninnerat immikkoortitsiniarnertut isigineqassanngilaq.

Allaaserisaq 5

Naalagaaffiit peqataasut iliuusissatigut maleruagassanik naleqquttunik tamanik atuissapput:

- a) angutit arnallu inuttut piorsarsimassutsikkullu pissusilersoriaasaat allannguuteqartinniarlugit pigiliutiinnakkatut isummat, ileqqut allatullu pissusilersuutit suulluunniit, angutit arnaniit paarlattuanilluunniit naleqarneruneranik isummernerusut, nungutinniarumallugit;
- b) qularnaarumallugu ilaqutariissutsikkut ilisimasassanik atuartitsinermi pineqassammata anaanaassutsip inuiaqatigiinni pingaaruteqarneranik paasinnilluarnissaq, aamma angutit arnallu qitornamik perorsarnerannut ineriartornerannullu peqatigiillutik akisussaaffiginninnermik akuersarinninnissaat imatulli paasillugu pisuni tamani meeqqanut pitsaanerpaasussat tunngavigalugit.

Allaaserisaq 6

Naalagaaffiit peqataasut iliuusissatut maleruagassanik naleqquttunik tamanik atuissapput, ilanngullugu inatsisiliussallutik, arnanik nioqquteqartarnerit arnanillu akilersilluni atortittarnikkut iluaqutiginnittarnerit tamaasa akornuserniarlugit.

Kapitali II

Allaaserisaq 7

Naalagaaffiit peqataasut iliuusissatut maleruagassanik naleqquttunik tamanik atuissapput nunagisami naalakkersuinnermik suliaqarnermi pisortaaffiginninnermilu arnat immikkoortitaasarnerat atorunnaarsinniarlugu, pingaartumillu arnat angutitut nallersuuttumik makkunatigut piginnaatitaanissaat qularnaarumallugu:

- a) qinersinerni inunnillu taasisitsinerni tamani taaseqataanissamut aammalu inuit qinigaattut ataatsimiittartunut tamanut qinigaasinnaatitaanissamut,
- b) naalakkersuisut ingerlatsinerannik ilusilersueqataanissamut naammassinninniaqataanissamullu, pisortatigoortumik atorfinnik inuttaliinissamut aammalu sutigut tamatigut pisortatigoortumik suliasarititaasunik ingerlasseqataanissamut,
- c) naalagaaffiit ingerlatarinngisaattut nunagisami tamanut ammasumik naalakkersugaanikkullu suliniaqatigiiffinni kattuffinnilu peqataanissamut.

Allaaserisaq 8

Naalagaaffiit peqataasut iliuusissatut maleruagassanik naleqquttunik tamanik atuissapput qularnaarniarlugu arnat angutitulli patsisissaatitat taakkuusut tunngavigalugit aammalu immikkoortitsinertaqanngitsumik naalakkersuisuminnut nunani tamalaani sinniisuutitaasinnaanissamut aammalu nunat tamalaat suliniaqatigiiffiini suleqataanissamut.

Allaaserisaq 9

1. Naalagaaffiit peqataasut arnat angutitut nalogiississavaat naalagaaffimmi innuttaassutsikkut piginnaatitaaffeqlernissap, allannguuteqartitsinissap imaluunniit piginniinnarnissap tungaasigut. Pingaartumik qularnaassavaat, nunami allamiumik aappaninnerup imaluunniit uisup aappariinnerup atuunnerani naalagaaffimmi innuttaassuseqarnermik allannguuteqartitsinerani nuliaasup ingerlaannartumik allannguuteqartitsinnginnissaa, naalagaaffiitsuulernissaa imaluunniit uisup naalagaaffimmi innuttaassuseqarnerup tungaatigut piginnaatitaaffianik pinngitsaalineqarneqarnissaa.
2. Naalagaaffiit peqataasut arnat angutitulli piginnaatitaaffissaqartissavaat qitornamik naalagaaffimmi innuttaassuseqarnikkut piginnaatitaaffissaasa tungaasigut.

Kapitali III

Allaaserisaq 10

Naalagaaffiit Peqataasut iliuusissatut maleruagassanik naleqquttunik tamanik atuissapput arnat ilinniartitaaffinni immikkoortitaanissaat nungusarniarlugu angutitut nalogiissitaaniassammata pingaartumillu angutit arnallu nalogiissitaanerit tunngavigalugu makku qularnaarumallugit:

- a) annerusumik suliatigullu ilinniartitaaneq pillugu ilitersorneqarnissamut, ilinniartitaaneq suniluunniit nunaannarmiittuni illoqarfinniittunilu ilinniagaqarsinnaanissamut soraarummeersinnaanissamullu assigiinnik patsisissaqartitaanissaq; taamatut nalogiissitaaneq qularnaarneqassaaq børnehaveni, meeqqat atuarfiini, teknikikkut, suliatigut aammalu teknikikkut annerusumik ilinniartitaaneq taamatullu inuussutissarsiutitigut ilinniartitaanerni tamani;
- b) ilinniagaqarneq pillugu aqqissuussinernut soraarummeernissanullu taakkuusunut pisinnaatitaaffeqlernissaq, ilinniartitsisunit taakkuusunik pikkorissusilinnit atuartitaasinnaanissamut aammalu atuarfinnut atortunullu taakkuusunik pitsaassusilinnut pisinnaatitaanissamut;
- c) ilinniartitaanerit nikeriarfiini tamani ilinniartitaanernilu tamani suaassutsikkut assigiinnngissutsimik isummat pigiliutiinnakkat nungutinnissaat ataatsimut atuartitaanissamut allatigullu tamatigut atuartitaanissamut tapersersuinikkut, siunertamik maani pineqartumik angusinissamut peqataasinnaasunik pingaartumillu ilinniutit atuartitaanerullu ingerlarnganut najoqqutassiat iluarsartuunnerisigut aammalu atuartitseriaatsinik naleqquttunngorsaanikkut;
- d) ilinniagaqarnermut ikiorsiissutinik iluaqutiginninnissamut assigiinnik periarfissaqartitsinissaq;
- e) ilinniaqqinnernut, ilanngullugit inersimasunik atuartitsinermit, peqataasinnaanermut kiisalu assigiinnik periarfissaqartitsinissaq, atuarsinnaanikkut allassinnaanikkullu

nalinginnaasumik piginnaasassanik sungiusarnissamut pingaartumillu atuartitaanissamut najoqqutassatigut, angutit arnallu akornanni ilinniartitaanikkut akimmisaarfiusinnaasut sapinngisamik piaartumik annikillilerniarnissaannik siunertalinnik;

- f) arnat ilinniagaqartut ilinniarnermisat kipititsisarnerisa annikillilernissaat aammalu nivarsiaqqanut arnanullu piffissaq nallingitsoq atuarfimmik qimatsisimasunut atuartitaanissamik neqerooruteqarnissaq;
- g) timersornermi timigissarnermilu peqataanissamut assigiimmik periarfissaqartitsinissaq;
- h) ilaqutariit peqqinnissaat ineriartorluarnissaallu pillugit, ilanngullugit ilaqutariinnermi pilersaarusiortarneq pillugu paasissutissat siunnersorneqarnerlu, immikkut ilitsersorneqarsinnaanissaq.

Allaaserisaq 11

1. Naalagaaffiit peqataasut iliuusissatut maleruagassanik naleqquttunik tamanik atuissapput sullivinni arnanik immikkoortitsisarneq nungusarniarlugu, angutit arnallu naligiissitaanerit tunngavigalugu assigiinnik piginnaatitaaffeqarnissaq qularnaarniarlugu, pingaartumik makkua tungaasigut:
  - a) sulinissamut piginnaatitaanerup inunni tamani annaasassaannngitsut piginnaatitaaffiunera;
  - b) suliat tungaasigut assigiimmik periarfissaqarsinnaanissaq, aamma atorfinitsitsinerni tunngavigisassat assigiit atornerqarnissaat;
  - c) inuussutissarsiummik suliffeqarnissamillu nammineerluni toqqaanissamut piginnaatitaaneq, atorfimmi qaffatsitaanissamut piginnaatitaaneq, atorfinitsitaanermi toqqissisimanissaq aammalu ajunngitsorsiassanut sulinermilu atugassarititaasunut tamanut piginnaatitaanissaq, kiisalu inuussutissarsiutitigut ilinniartitaanissamut atuaqqinnissamut, ilanngullugit sullivinni ilinniarfissani, inuussutissarsiutitigut ingerlaqqiffiusumik ilinniartitaaneq ilaanneeriarlunilu sungiusaqqitsitaasarnert, piginnaatitaaneq;
  - d) assigiimmik akissarsiaqarnissamut, ilanngullugit immikkut ittumik tunniuttakkat, kiisalu assigiimmik suliaqarnermi akissaatitigut naligiinnissamut taamatullu suliat suussusiinik naliliinermi assigiimmik pineqarnissamut piginnaatitaaneq;
  - e) isumaginninnikkut tunniuttakkanut piginnaatitaaneq, pingaartumik soraarninngornermi, suliffissaarusimanermi, napparsimanermi, innarluuteqalernermi utoqqalinermilu, kiisalu allanik pissuteqartumik sulisinnaajunnaarnermi, taamatullu akissarsiaqarluni feriarnissamut piginnaatitaaneq;
  - f) peqqinnissakkut illersorneqarnissamut aammalu suliffimmi isumannaatsuunissamut piginnaatitaaneq, ilanngullugu kinguaassiorsinnaassutsip isumannaallisarnissaa.

2. Aappaqarneq imaluunniit anaanaaneq tunngavigalugit arnanik immikkoortitsinissaq akornuserniarlugu aammalu suliffeqarsinnaatitaanerit illersorniarlugu naalagaaffiit peqataasut makku pillugit iliuusissanik naleqquttunik aalajangersaassapput:
  - a) inerteqqutaassasoq, pineqaatissiisoqarnerani, naartuneq imaluunniit erninermi sulinngiffeqarneq pissutigalugu soraarsitsinissaq aammalu aappaqarnikkut atugarisat pissutigalugit soraarsitsinissani assigiinngisitsinissaq;
  - b) erninermi akissarsiaqarluni allatulluunniit isumaginninnikkut pisartagaqarluni tamanna tikillugu atorfeqartitaaneq, ukiut suliffiusimasut amerlassusaat imaluunniit inuttut tapisiat annaanagit sulinngiffeqartarnermik atuilernissaq;
  - c) isumaginninnikkut tapersiisarnermik aaqqissuussinerit pisariaqartitat, angajoqqaajusunut ilaqtariissutsikkut pisussaaffinnik naammassinnitsisussat sulinissamut akisussaaffiginninnertallit aammalu inuiaqatigiinni inooqataanissamut pisinnaatitsisut, siuarsarnissaat, pingaartumik meeqqat paarineqartarnerisigut aaqqissuussinerit annertusarnerat atuutsiinnarnissaallu pillugit sulinikkut;
  - d) arnat naartusut, uppernarsaatissalittut ajoquserneqaatigisinnaasaminnik suliaqartuusut, immikkut ittumik illersorniarnissaat.
3. Apeqqutit allaaserisami matumani pineqartut pillugit illersuiniarnermik inatsisit akuttunngitsunik isummerfiginiarneqartassapput ilisimatuussutsikkut teknologikkullu paasisat tunngavigalugit pisariaqartillugu nutarteriffigineqartassapput, atorunnaarsinneqarlutik imaluunniit ilassusiiffigineqarlutik.

Allaaserisaq 12

1. Naalagaaffiit peqataasut iliuusissanik naleqquttunik tamanik aalajangersaassapput peqqinnissamut tunngasutigut arnanik immikkoortitsisarneq nungusarniarlugu, tamatumani angutit arnallu naligiissitaanerit tunngavigalugit nakorsartinnissamut peqqinnissakkullu isumagineqarnissamut, ilaatigut ilaqtariinnik pilersaarusiormi, piginnaatitaanissaq qularnaarumallugu.
2. Imm. 1-imi siuliani aalajangersakkat pineqartut apeqqutaatinnagit naalagaaffiit peqataasut qularnaassavaat arnat naartunermut erninermullu atatillugu ernereernermilu naleqquttumik pisariaqassappallu akeqanngitsumik ikiorserneqarnissaat taamatullu naartunerup milutsitsinerullu nalaanni naammattunik inuussutissaqartitaanissaat.

Allaaserisaq 13

Naalagaaffiit peqataasut iliuusissanik naleqquttunik tamanik aalajangersaassapput aningaasarsiornikkut inuttullu inuuniarnikkut pissutsiniinnaanngitsoq allanissaq angutitut naligiissitaallutik assigiimmik piginnaatitaaffeqarnissaat pillugu, pingaartumik makkunatigut:

- a) ilaqtariinnut isumaginninnikkut tunniuttakkanut piginnaatitaanerit;
- b) aningaaserivinniit taarsigassarsinissamut, illuutit assigisaasalu taarsigassarsissutaanissaannut allatullu aningaasatigut taarsigassarsisinneqarnissamut piginnaatitaanerit;
- c) sunngiffimmi iliuutsini timersornernilu, kiisalu kulturikkut ingerlataqarnerit iluanni pisuni tamani peqataanissamut piginnaatitaanerit.

Allaaserisaq 14

1. Naalagaaffiit peqataasut pingaartissavaat nunalerinermi arnartaasut immikkut ittunik ajornartorsiuteqartarnerat aammalu ilaqtariinni aningaasaqarniarnikkut annertuumik pingaaruteqarnerat, ilanngullugu inuussutissanik atuilluarniartarnerat, aammalu iliuusissanik naleqquttunik tamanik aalajangersaassapput isumaqatigiisummi matumani aalajangersakkat arnanut nunaleriffiusuniittunut atuutsinneqarnissaat qularnaarniarlugu.
2. Naalagaaffiit peqataasut iliuusissanik naleqquttunik tamanik aalajangersaassapput arnanik nunaleriffiusuniittunik immikkoortitsisarnerit nungusarniarlugit tamatumuunalu qularnaarniarlugu angutit arnallu naligiissitaanerat tunngavigalugu nunaleriffiusuni ineriartortitseqataanissaat ineriartortitsinermilu pissarsiassatigut pissarseqataanissaat, pingaartumillu arnat tamakkua makkunatigut piginnaatitaanissaat qularnaarniarlugu:
  - a) ineriartortitsinissamut pilersaarusionermi naammassinninniarnernilu sutigut tamatigut peqataatinneqarnissaat;
  - b) peqqinnissakkut naammattumik isumagineqarnissamut piginnaatitaanissaat, aammalu ilaqtariinnik pilersaarusiortarnerup tungaatigut paasissutissiisarnikkut, siunnersuisarnikkut ikiuunnikkullu;
  - c) isumaginninnikkut isumannaallisaatini toqqaannartumik pissarseqataanissaat;
  - d) sutigut tamatigut sungiusarneqarnissamut ilinniartitaanissamullu piginnaatitaanissaat, pissusissamisoortumik immikkullu ittunik, ilanngullugit atuarnermi allannermilu nalinginnaasumik piginnaasassanik sungiusarneqarneq, soorlulu ilinniaqqinnissamut annerusumillu ilinniagaqarnissamut ilaatigut teknikikkut piginnaasaminnik annertusaanissamut tamatigut akuersarneqarsinnaanissaat;
  - e) imminut iluaqtissiuiffeqatigiinnik piginneqatigiinnikkullu pissarsianik agguaqatigiiffiusartunik aqqissuussinissaq tamatumuuna sulinikkut imaluunniit nammineerluni ingerlassaqarnikkut aningaasatigut periarfissanut naligiimmik pissarsiaqarfigisinnaaqullugit;
  - f) najugarisami inuiaqatigiinni iliuutsini tamani peqataanissaat;
  - g) nunalerinermi taarsigassarsisitsisarfiit periarfissarititaannut, tunitsivissaqarnissamut, teknikikkut naleqquttunik atortoqarnissamut taamatullu nunaatinik nunalerinermillu

nutarterinerni taamatullu nunaateqarfissanik agguaasseqqinnerni
piginnaatitaaffeqarnissaat;

- h) inuuniarnikkut naleqquttunik atugassaqaqtitaanissaat, ilanngullugit pingaartumik inissatigut, peqqinnissamut tunngasutigut, innaallagissamik imermillu pilersorneqarnikkut, assartuinikkut atassuteqaqatigiinnikkullu.

Kapitali IV

Allaaserisaq 15

1. Naalagaaffiit peqataasut qularnaassavaat, arnat angutillu inatsisitigut naligiissitaanissaat.
2. Naalagaaffiit peqataasut arnat innuttaaqatigiinni eqqartuussiveqarnikkut inatsiseqarnikkullu angutitulli periarfissaqaqtissavaat taakkuninngalu taamatulli atuisinnaatissallugit. Pingaartumik arnat isumaqatigiissusiortarnerup aammalu pigisanik aalaakkaasunik (illuutinik) atuisinnaanerup tungaasigut naligiissitaasinnaatissavaat, eqqartuussivinnilu suliat ingerlanneqarnerini tamani naligiissitassaraat.
3. Naalagaaffiit peqataasut isumaqatigiissutigat isumaqatigiissutit tamarmik aammalu allakkiat namminerisat allat tamarmik, arnat inatsisit naapertorlugit iliuuseqarsinnaanerannut millisaaniutaasunik sunniutissartallit, atuussinnaassuseqanngitsutut naatsorsuutissavaat.
4. Naalagaaffiit peqataasut angutit arnallu assigiimmik piginnaatitaaffeqartissavaat inuit akornutissaqanngitsumik angalanissamut piginnaatitaanerat kiisalu namminneerlutik najugassaminnik toqqaasinnaatitaanerat pillugit inatsiseqarnerup tungaatigut.

Allaaserisaq 16

1. Naalagaaffiit peqataasut iliuusissatut maleruagassanik naleqquttunik tamanik atuissapput arnat aappariinnikkut ilaqutariissutsikkullu pissutsini tamani immikkoortitaasinnaanerat nungusarniarlugu kiisalu angutit arnallu naligiissitaanerat tunngavigalugu pingaartumik makkua qularnaassavaat:
  - a) aappaninnissamut assigiimmik piginnaatitaanissaq;
  - b) aappassamik nammineerluinnarluni qinerlersinnaanissamut aammalu isumaqatigiinnermikkut aappariilersinnaanissamut assigiimmik piginnaatitaanissaq;
  - c) aappariinnermi aappariigunnaarnermilu assigiimmik piginnaatitaaffeqarlunilu akisussaaffeqarnissaq;
  - d) angajoqqaatut pissutsini qitornaasut tunngassutilinni assigiimmik pisinnaatitaaffeqarluni akisussaaffeqarnissaq, aappariinnikkut inissisimaneq apeqqutaatinnagu. Pingaarnerpaaq tassaassaaq pisuni tamani meeqqanut pitsaanerpaajusussaq;
  - e) qitornassamik qassiunissaannik qanorlu akuttutiginnissaannik nammineerluni akisussaassuseqarlunilu aalajangiinissamut assigiimmik piginnaatitaaffeqarnissaq,

- piginnaatitaaffinnillu taakkuninnga atuisinnaatitsisunik paasisutissinneqarnissamut, atuartitaanissamut sakkussaqaarnissamullu piginnaatitaanissaq;
- f) angajoqqaatut oqartussaassuseqaarnerup, angajoqqaat sinnerlugit sernissuisoqaarnikkut paaqqinnitseqarnikkullu, kiisalu qitornavissiarthaarnissap, tamatumunngaluunniit assingusutut inatsisit naapertorlugit suliffeqarfinnut naleqqiullugu piginnaatitaaffiit tungaasigut assigiimmik piginnaatitaaffeqarnissaq. Pingaarnerpaaq tassaassaaq pisuni tamani meeqqanut pitsaanerpaajusussaq;
  - g) inuttut piginnaatitaaffinni uisutut nuliaasutullu assigiimmik piginnaatitaaffeqarnissaq, ilanngullugit kinguliaqummik, inuussutissarsiummik suliffimmillu toqqaanissamut piginnaatitaaffinni;
  - h) angajoqqaat marluullutik piginnittussaataanerup, pisisinnaatitaanerup, siulersuinerup, aqutsinerup, pigisamik aalaakkaasumik iluaqutiginninnerup atuisinnaanerullu, akeqanngitsumik akilimmilluunniit, tungaasigut assigiimmik piginnaatitaaffeqarnissaat.
2. Qitornat aappassiartaarnerat aappaninnissaalluunniit inatsisitigut kingunissaqartitaassanngilaq, pisariaqalerfiagullu tamatigut iliuseqarniartoqartassaaq, ilanngullugu inatsisiliuussinikkut, aappariilernissamut ukiukinnerpaaffissat aalajangersarniarlugit aammalu aappariilernerup pisortaqaarfiit pinngitsoorani allattuiffissarititaanni nalunaarsorneqarsinnaaqullugit.

Kapitali V

Allaaserisaq 17

1. Isumaqatigiisummik matumanga naammassinninniarnep tungaatigut sutigut siuariaateqarsimanermik apeqqutit aalajangiiffiginiarnissaannut, ataatsimiititaliortoqassaaq arnanik immikkut pinnittarnerup nungusarniarnissaanik suliaqartussamik (kinguliini ataatsimiititanik taagorneqartussamik), isumaqatigiissutip atortuulersinneqarnerani 18-inik inuttaqartussamik, aammalu naalagaaffiit peqataasut 35-it isumaqatigiisummik atortussanngortitsillutik atsiuereerneratigut, immikkut paasisimasalinnik ilisimaneqarluartunillu, kiisalu isumaqatigiisummi pineqartunut paasisimannilluartunik 23-nik inuttaqartussamik. Immikkut paasisimasallit taakkua naalagaaffiit peqataasut innuttarisaminniit qinissavaat, sulissappullu namminneq piginnaasatik naapertorlugit; qinersinermi pingaartinneqassaaq nunamit tamangajammeersuutinniarnissaat aammalu piorsarsimassutsikkut assigiinngiaartuniit taamatullu eqqartuussisarnertigut periaatsinut pingaarnerpaanut sinniisuuffiginninnissaat.

2. Ataatsimiititani ilaasortassat isertortumik taasinikkut qinerneqassapput naalagaaffiit isumaqatigiisummi peqataasut qinigassanut allattuiffii tunngavigalugit. Naalagaaffiit peqataasut tamarmik immikkut innuttarisaminniit ataatsimik qinigassanngortitsisinnaapput.
3. Siullermeersumik qinersisoqassaaq isumaqatigiissutip matuma ulloq atortuulersinneqarfianiit qaammatit arfinillit qaangiuppata. Qinersinissanut tamanut piffissaliusaaq minnerpaamik qaammatinik pingasunik sioqqullugu Naalagaaffiit Peqatigiit generalsekretæriata naalagaaffiit peqataasut qinnuigissavai qinigassanngortitatik qaammatit marluk naatinngit allakkatigut nalunaarutigeqqullugit. Generalsekretærip taamaasilluni inuit siunertaasut naqinnerit tulleriinneri najoqqutaralugit allattussavai naalagaaffiit qinigassanngortitaqartut ilanngullugit taasarlugit allattukkallu taakku naalagaaffinnut peqataasunut nassiullugit.
4. Ataatsimiititani ilaasortassanik qinersineq pissaaq Naalagaaffiit Peqatigiit generalsekretæriata naalagaaffinnik peqataasunik Naalagaaffiit Peqatigiit allaffeqarfigisaannut ataatsimiigiaqqusineratigut. Ataatsimiinnermi tassani, naalagaaffiit peqataasut najuuttut pingajorararterutaasa amerlanerussuteqarneratigut aalajangiisnaatitaaffiusumi, ataatsimiititanut qinigassanngortitat qinerneqassapput, amerlanerpaanillu taaneqartut ilaasortanngussallutik.
5. Ataatsimiititani ilaasortassat ukiunut sisamanut qinerneqartassapput. Taamaattorli ilaasortanit, siullermeersumik qinersinnermi qinerneqartunit, qulingiluat piffissaaq ilaasortaaffissaat naassaaq ukiut marluk qaangiunneranni; siullermeersumik qinersineqareerniariapat ilaasortat qulingiluat taakku siulittaasup makitsisitsineratigut toqqarneqassapput.
6. Ataatsimiititani ilaasortanut ilassutissanik tallimanik qinersisoqassaaq allaaserisami matumani imm. 2-mi, 3-mi 4-milu aalajangersakkanut naapertuuttumik, naalagaaffiit 35-iata isumaqatigiisummik atortussanngortitsissutitut atsiuereerneraniit imaluunniit akuersissutiginnereerneraniit. Ilassutitut ilaasortat, tamatumani qinerneqartussat, piffissaaq atuuffissaaq ukiut marluk qaangiuppata naassaaq, taakkunungalulu taartissat marluk makitsinikkut ataatsimiititanut siulittaasumit toqqarneqassapput.
7. Ilaasortaaffiup inuttaarunnerani, naalagaaffik peqataasooq immikkut paasisimasalimmik tunuartumik ataatsimiititani ilaasortaataqarsimasooq toqqaasussanngussaaq, innuttaminiit paasisimasalimmik allamik toqqaanissaaq ataatsimiititanit akuersissutigineqarsinnaassappat.
8. Ataatsimiititani ilaasortat akissarsiaqartitaassapput Naalagaaffiit Peqatigiit Ataatsimeersuarneranni akuersisillugit aammalu Naalagaaffiit Peqatigiit aningaasaataannik patsisissaatitat ataatsimiititaliamut suliassarititaasut tunngavigalugit ataatsimeersuartunit aalajangersarneqartut tunngavigalugit.

9. Naalagaaffiit Peqatigiit generalsekretæria ataatsimiititanut sulisussaqaqtitsillunilu allatigut atortutigut atugassiisaaq ataatsimiititat isumaqatigiisummut matumunnga naapertuuttumik suliassaminnik suliarinninnissamut pisariaqaqtitsinerat naapertuutigalugu.

Allaaserisaaq 18

1. Naalagaaffiit peqataasut inatsiseqarnermut tunngassutillit, eqqartuussisarnermut tunngasut, aqutsinikkut allatigulluunniit iliuutsit, isumaqatigiisummi aalajangersakkat naammassiniarnissaat pillugu aalajangersarsimasatik, tamatumalu tungaatigut siuariaatsit Naalagaaffiit Peqatigiit generalsekretæriannut nalunaarutigisassaraat ataatsimiititaliami sammineqarnissaat siunertaralugu;
  - a) isumaqatigiisutip naalagaaffimmi pineqartumi atortuulersinneqareerneraniit ukioq ataaseq qaangiutsinnagu;
  - b) tamatuma kingorna minnerpaamik ukiut sisamat qaangiunneri tamaasa aammalu ataatsimiititaliaq tamatumunnga kissaateqaraangat.
2. Nalunaarusiani taagorneqarsinnaapput pissutsit ajornartorsiutillu isumaqatigiisut manna naapertorlugu pisussaaffinnik naammassinninniarnermut sunniuteqarsimasinnaasut.

Allaaserisaaq 19

1. Ataatsimiititaliap suleriaasissani nammineq akuersissutigissavaa.
2. Ataatsimiititaliap siulittaasussani il.il. ukiunut marlunnut qinissavaa.

Allaaserisaaq 20

1. Ataatsimiititaliaq nalinginnaasumik ukiumoortumik ataatsimiittassaaq sapaatit akunneri marluk sinnernagit sivissusilimmik nalunaarusianik isumaqatigiisummi matumani allaaserisaaq 18 naapertorlugu nalunaarusiaasunik suliarinninnissaaq siunertaralugu.

Allaaserisaaq 21

1. Ataatsimiititaliaq sulinini pillugu Det økonomiske og sociale Råd aqutigalugu Naalagaaffiit Peqatigiit ataatsimeersuarnerannut ukiumoortumik nalunaaruteqartassaaq aammalu naalagaaffiit peqataasut nalunaarusiaat paasissutissiisutaallu misissuataareerlugit siunnersuutinik nalinginnaasumillu inassuteqaatinik siunnersuuteqartarsinnaalluni. Siunnersuutit nalinginnaasumillu inassuteqaatit taama ittut ataatsimiititaliap nalunaarusiaani ilanngunneqartassapput naalagaaffiit peqataasut oqaaseqatigiunnagaat ilanngullugit.
2. Generalsekretærip ataatsimiititaliamiit nalunaarusiaq arnat kattuffiinum ilisimatitsissutitut nassiuttassavaa.

Allaaserisaq 22

Suliniaqatigiiffiit immikkut ittut piginnaatitaapput isumaqatigiissummi matumani aalajangersakkanik naammassinninniarneq pillugu apeqqutit, namminneq suliaasaqarfimminnut attuumassuteqartut, sammineqarneranni aallartitaqarnissamut. Ataatsimiititaliap suliniaqatigiiffiit immikkut ittut kajumissaarsinnaavai suliaasaqarfimminnut attuumassutilitsigut isumaqatigiissummik naammassinninniarneq pillugu nalunaaruteqartaqqullugit.

Kapitali VI

Allaaserisaq 23

Isumaqatigiissummi matumani arlaannaalluunniit angutit arnallu naligiissitaanissaata anguneqarnissaanut ikorfartuutaanerusutut aalajangersakkanut, ukunanilu aalajangersagaasunut, sunniuteqassanngilaq

- a) naalagaaffiup peqataasup inatsisaani imaluunniit
- b) nunat tamalaat isumaqatigiissutaanni aalajangersaaqatigiissutaannilu naalagaaffimmut pineqartumut atuuttumi.

Allaaserisaq 24

Naalagaaffiit peqataasut naalagaaffimmut tamarmiusumut atuuttussanik iliuusissatut maleruagassiussapput piginnaatitaaffinnik, isumaqatigiissummi matumani akuersissutigineqartussanik piviusunngortitsivinnissamik siunertalinnik.

Allaaserisaq 25

1. Isumaqatigiisut manna naalagaaffinnit tamanit atsiorneqarnissamut ammassaaq.
2. Naalagaaffiit Peqatigiit generalsekretæriat isumaqatigiissummik matumanga toqqorsisuussaaq.
3. Isumaqatigiisut manna atortussanngortitsissummik atsiorneqassaaq. Atortussanngortitsissutitut atsiukkat Naalagaaffiit Peqatigiit generalsekretærianni toqqorneqassapput.
4. Isumaqatigiisut manna naalagaaffinnit tamanit ilannguffigineqarnissamut ammatitaassaaq. Ilanngunneq pisassaaq ilanngunnermi atsiukkat Naalagaaffiit Peqatigiit generalsekretærianni toqqornerisigut.

Allaaserisaq 26

1. Isumaqatigiissutip matuma iluarsaassivigineqarnissaanik qinnuteqaat sukkulluunniit naalagaaffinnit peqataasunit allaganngorlugu saqqummiuneqarsinnaavoq Naalagaaffiit Peqatigiit generalsekretæriannut.
2. Naalagaaffiit Peqatigiit ataatsimeersuarneranni aalajangiiffigineqassaaq taamatut qinnuteqaat tunngavigalugu iliuuseqartoqassanersoq taamaassappallu sutigut.

Allaaserisaq 27

1. Isumaqatigiissut manna atuutilissaaq atortuulersitsissutitut ilanngunnermiluunniit atsiukkat 20-ssaata Naalagaaffiit Peqatigiit generalsekretærianni ulloq toqqorneqarfianiit ullut 30-ssaanni.
2. Naalagaaffinnut, isumaqatigiissummik matuminnga atortussangortitsissummik ilanngunnermiluunniit atsiuisunut tamanut atuutilissaaq, atortuulersitsissutitut ilanngunnermiluunniit atsiukkat 20-ssaata toqqorneqareerneraniit ullut 30-ssaanni.

Allaaserisaq 28

1. Naalagaaffiit Peqatigiit generalsekretæriata naalagaaffinnit atortussangortitsissutitut atsiuinermi ilanngunnermiluunniit allannguutaasinnaasutut oqaasertaliussat tigoorassavai naalagaaffinnullu tamanut kaajalukaartillugit.
2. Allannguutaasinnaasoq, isumaqatigiissutip matuma anguniagaanut siunertaanullu naapertuutinningsitsoq, akuersaarneqarsinnaanngilaq.
3. Allannguutaasinnaasoq sukkulluunniit utertinniarneqarsinnaavoq tamanna pillugu Naalagaaffiit Peqatigiit generalsekretæriannut nalunaaruteqarnikkut, taannalu tamatuminnga naalagaaffinnut tamanut ilisimatitsissuteqassaaq. Nalunaarut taama ittoq sunniuteqalissaaq ullormiit tiguneqarfigisaminiit.

Allaaserisaq 29

1. Naalagaaffiit peqataasut marluk arlallilluunniit akornanni isumaqatigiissummik matuminnga paasinnineq atuinerluunniit pillugit isumaqatigiinningsutaasussat, isumaqatigiinniarnikkut aaqqiivigineqarsinnaanngitsut, tamarmik pineqartut arlaata kissaateqarneratigut akerleriissutinik isumaqatigiissaasartunut tunniunneqassapput. Illuatungeriit pineqartut kissaateqarnerminnut ulluliussamiit qaammatit arfinillit qaangiutsinnagit isumaqatigiissaasartunut tunniussinissaaq pillugu isumaqatigiilersinnaanngikkunik arlaata kialuunniit akerleriissut Den internationale Domstolimit

aalajangiiffigisassanngortinniarsinnaavaa eqqartuussiviup taassuma malittarisassaanut naapertuuttumik qinnuteqaateqarnikkut.

2. Naalagaaffiit peqataasut tamarmik isumaqatigiisummik matuminnga atortussanngortitsissutitut ilanngunnermiluunniit atsiuinerminni nalunaarutigisinnaavaat allaaserisap matuma immikkoortuisa siulliannut malinnittussaajumanatik. Naalagaaffiit peqataasut allat naalagaaffiit arlaannaannulluunniit allaassuteqartitsinissamik nalunaaruteqarsimasumut naleqqiullugu allaaserisap matuma immikkoortuisa siulliannik pinngitsooratik malinnittussaangillat.
3. Naalagaaffiit peqataasut, allaaserisami matumani immikkoortoq 2 naapertorlugu allaassuseqartitsiumasut, sukkulluunniit tamatuminnga utertitsiniarsinnaapput Naalagaaffiit Peqatigiit generalsekretæriannut allakkatigut tamatuminnga nalunaaruteqarnikkut.

Allaaserisaq 30

Isumaqatigiisut manna, araberisuui, tuluttuui, franskisuui, kineserisuui, russisuui spaniamiutuulu taamatulli atuussinnaassuseqartut, Naalagaaffiit Peqatigiit generalsekretærianni toqqorneqassaaq.

TAMANNA UPPERNARSARLUGU ataatigut atsiortut, pissusissamisootumik piginnaatitaasut, isumaqatigiisut manna atsiorpaat.

Danmarkip atortussanngortitsissutitut atsiugaa Naalagaaffiit Peqatigiit generalsekretærianni toqqorneqarpoq ulloq 21. april 1983.

Isumaqatigiisut allaaserisami 27-mi, imm. 1-imut naapertuuttumik atuutilerpoq 3. september 1981, allaaserisamilu 27-mi imm. 2-mut naapertuuttumik Danmarkimut tunngatillugu atuutilerluni 21. maj 1983.

Nunanut allanut Ministereqarfik,

Ulloq 9. september 1983

UFFE ELLEMANN-JENSEN

Najoqqutaq

Nalunaarut uuminnga Arnaniq immikkoortitsisarnerit suulluunniit nungusarnissaat pillugu isumaqatigiisut 18. december 1979-imeersoq.

Nalunaarutit – Grønlandsk Lovsamling – Serie A, 2002